องค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่

เรื่อง การผลิตสับปะรดผลสด

ชื่อเกษตรกรเจ้าขององค์ความรู้ นายวิสูตร วิทยานันท์

วันเดือนปีเกิด 6 สิงหาคม พ.ศ. 2500

หมายเลขบัตรประชาชน 3770100597392

ที่อยู่ 1099 ม.10 บ้านวังมะเดื่อ ต.อ่าวน้อย
อ.เมืองประจวบคีรีขันธ์ จ.ประจวบคีรีขันธ์

โทรศัพท์ 081-736-8630

ความเป็นมา

นายวิสูตร วิทยานันท์ เดิมเป็นคนจังหวัดนครปฐม เกิดที่หมู่บ้านดอนรวก อำเภอดอนตูม เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2500 จบการศึกษาชั้นประถมปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านห้วยกรด ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี หลังจากนั้น ได้เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่โรงเรียนวัดทุ่งน้อย อำเภอนครชัยศรี และไม่ได้เรียนต่อเนื่องจากพ่อแม่แยกทางกันอยู่ ได้มาอาศัยอยู่กับยาย ซึ่งมีฐานะยากจน ต่อมาปี พ.ศ. 2511 ได้มาอาศัยอยู่กับน้าสาวที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ช่วงนั้นอายุประมาณ 12 ปี มาช่วยน้าทำไร่สับปะรดในนิคมสร้างตนเองตำบลอ่าวน้อย ได้ประมาณ 2 ปีหลังจากนั้นกลับไปทำงานซ่อมเครื่องยนต์ที่อู่ซ่อมรถในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ตั้งแต่อายุ 14 ถึง 19 ปี เกิดความเบื่อหน่ายในอาชีพซ่อมเครื่องยนต์ จึงกลับมาใช้ชีวิตทำไร่สับปะรดที่บ้านน้าสาวอีกครั้ง อายุได้ 20 ปี เมื่อ พ.ศ. 2520 เข้าบรรพชาเป็นพระภิกษุที่วัดนิคมราษฎร์รังสรรค์ (ก.ม.5) เป็นเวลา 1 พรรษา เมื่อลาสิกขาบทจึงกลับมาทำไร่สับปะรดกับน้าสาวต่อ หลังจากแต่งงานแล้ว เริ่มทำไร่สับปะรดเป็นของตนเอง จำนวน 3 ไร่ ในหมู่บ้านวังมะเดื่อ หมู่ที่ 10 ตำบลอ่าวน้อย และได้ขยายพื้นที่ปลูกเรื่อยมาถึงปัจจุบัน

- มีพื้นที่ปลูกสับปะรด ประมาณ 500 กว่าไร่
- พื้นที่ปลูกยางพารา (อายุ 5 - 6 ปี) จำนวน 100 ไร่
- พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 300 กว่าไร่ (ให้ผลผลิตแล้ว 150 ไร่)

สรุปองค์ความรู้ที่ใช้

การผลิต

1) การเตรียมดิน

พื้นที่เคยปลูกสับปะรดให้ปั่นใบแล้วทำการพ่นด้วยน้ำชีวภาพ และสามารถทำการไถกลบได้เลย เพราะจุลินทรีย์จะเป็นตัวช่วยเร่งปฏิกิริยาในการย่อยสลายเศษใบและส่วนต่างๆ ของต้นสับปะรดให้เร็วขึ้น โดยอาจจะไม่ต้องตากทิ้งไว้จะทำให้เสียเวลาในการเตรียมดิน และมีการวิเคราะห์ค่าดินก่อนทำการปลูกเพื่อจะได้จัดการเรื่องปุ๋ยและอินทรียวัตถุได้อย่างเหมาะสม

2) การคัดขนาดของหน่อสับปะรด

ขนาด	น้ำหนัก (กรัม)	ความยาว-สูง (ซม.)
เล็ก	300-500	30-50
กลาง	500-700	50-65 เป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด
ใหญ่	700-900	65-85
ใหญ่มาก	มากกว่า 900	มากกว่า 85

อัตราการปลูกสับปะรดที่เหมาะสม				
รูปแบบการปลูก	ระหว่างต้น (ซม.)	ระยะแถว (ซม.)	ระยะระหว่างแถวคู่	จำนวนต้นต่อไร่
ปลูก 4 แถวคู่	30	50	70	10,000

3) การป้องกันกำจัดวัชพืช

ครั้งที่ 1 ใช้โบรมาซิล 1 กก. + ไดยูรอน 2 กก. ต่อน้ำ 1,000 ลิตร ถ้ามีหญ้าดอกม่วง (สาบแร้งสาบกา) ให้เพิ่ม อามีทรีน 2 กก. และยาจับใบ 1 ลิตร ฉีดพ่นในขนาดที่ดินมีความชื้น

ครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรก 60-90 วัน ถ้าไม่มีวัชพืชขึ้นให้ใช้ไดยูรอน 1 กก.ต่อน้ำ 1,000 ลิตรแต่ถ้ามีวัชพืชใบคูขึ้นบ้างให้ผสมอามีทรีน 1 กก. ฉีดพ่นในขนาดที่ดินมีความชื้น

หมายเหตุ ถ้าปล่อยให้วัชพืชขึ้นคลุมต้นสับปะรด ในระยะ 1-4 เดือน จะทำให้คุณภาพ และปริมาณของผลผลิตลดลง 40-60%

4) การให้ปุ๋ยในการผลิตสับปะรดผลสด

การผลิตสับปะรดผลสดเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด โดยการใช้ปุ๋ยเคมีที่ผสมเองสูตร 15-5-20 ตามอัตราและช่างเวลาดังต่อไปนี้

การให้ปุ๋ยในการผลิตสับปะรดผลสด				
ครั้งที่	ช่วงเวลาการให้ปุ๋ย	สูตรปุ๋ย	อัตราการใช้ปุ๋ย	วิธีการใส่ปุ๋ย
1	การเตรียมดิน (ก่อนปลูก)	ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยคอก	1 ตัน /ไร่	ใส่ก่อนปลูกโดยโรยเป็นแถวหลังไถแปรแล้วไถกลบ
2	หลังปลูกประมาณ 1 เดือน หรือระยะเริ่มออกราก	ใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20	10 กรัม/จุด (1 ช้อนแกง)	ฝังระหว่างต้น
3	หลังปลูกประมาณ 3 เดือน	ใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20	7 กรัม/ต้น (1 ช้อนชาพูน)	ใส่บริเวณกาบใบล่าง
4	อายุ 4-5 เดือน	ใช้ธาตุอาหารรอง และธาตุอาหารเสริม ได้แก่ แคลเซียม, โบรอน, เหล็ก	ตามคำแนะนำบนฉลาก	ฉีดพ่น
5	ก่อนบังคับผล (อายุประมาณ 8 เดือน)	ใส่ปุ๋ยสูตร 15-5-20	5 กรัม/ต้น (1 ช้อนชา)	ใส่กาบใบล่าง (20-25 กก./ไร่)

5) การให้น้ำ

การให้น้ำจะให้เมื่อฝนทิ้งช่วงประมาณ 1 เดือน หรือสังเกตจากสับปะรดเริ่มมีอาการเฉาก็เริ่มให้น้ำ โดยเฉพาะสับปะรดอายุ ประมาณ 8 เดือน (ก่อนบังคับผล) หากไม่มีฝนตกก็จะให้น้ำเพื่อเตรียมบังคับผล จะทำให้สามารถกำหนดการออกผลและเก็บเกี่ยวได้ โดยใช้รถให้น้ำต่อพ่วงอุปกรณ์การยิงน้ำด้วยระบบความดันสูง

การตลาด

การผลิตสับปะรดผลสดในพื้นที่มีการประสานงานเชื่อมโยงโดยทำข้อตกลงกับพ่อค้าขายส่งสับปะรดผลสดโดยตรงประมาณ 30 ตัน/วัน โดยพ่อค้าจะรวบรวมไปจำหน่ายในตลาดต่าง ๆ เช่น ตลาดไทย ศูนย์กระจายสินค้าสุราษฎร์ธานี ซุปเปอร์ชิปจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น และพัฒนาต่อยอดในการรวมกลุ่มเพื่อรวบรวมสับปะรดผลสดจัดส่งโรงงานคัดแยกบรรจุเพื่อการส่งออกสับปะรดผลสดที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แนวโน้มความต้องการของตลาด

ปัจจุบันผลผลิตสับปะรดผลสดในพื้นที่ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากแนวโน้มความต้องการบริโภคสับปะรดผลสดในตลาดอาเซียนและเอเชียสูงมากขึ้น เพราะสับปะรดผลสดของไทยมีขนาดผลไม่ใหญ่มากนัก รสชาติหวานกรอบ แต่เนื่องจากผลผลิตสับปะรดส่วนใหญ่ในพื้นที่ ผลิตเพื่อส่งเข้าโรงงาน และการผลิตสับปะรดผลสดให้มีคุณภาพนั้น ต้องมีการจัดการที่มากขึ้นในขั้นตอนการผลิต และต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ซึ่งยังขาดความรู้ เทคนิค วิธีการที่เหมาะสมในการผลิตสับปะรดผลสด และช่องทางการส่งสินค้าออกสู่ตลาด

องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ และงานที่ภาคภูมิใจ

1) การให้น้ำด้วยระบบความดันสูง

คุณวิสูตร วิทยานันท์ มีแนวคิดว่าจะทำอย่างไรที่จะให้น้ำกับสับปะรดได้อย่างสม่ำเสมอตามความต้องการ และสูงระดับ 30 เมตร ขึ้นไป เนื่องจากจะสามารถดึงไนโตรเจนมาใช้ประโยชน์ได้ จึงมีแนวคิดที่จะผลิตอุปกรณ์การให้น้ำในระบบความดันสูง โดยได้ไปศึกษาดูงานที่บริษัทโดลไทยแลนด์ จำกัด และบริษัทอาหารสยาม จำกัด หลังจากนั้นได้หาวัสดุอุปกรณ์มาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ประกอบกับคุณวิสูตร เป็นช่างเครื่องยนต์ สามารถผสมผสานอุปกรณ์ที่มีอยู่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อุปกรณ์การผลิตมีเครื่องยนต์ ปั๊มน้ำ อุปกรณ์การยิงน้ำ เช่น เหล็กแป๊บ และรถบรรทุกสิบล้อที่มีแท๊งค์น้ำ

ผลตอบแทนที่ได้จากการให้น้ำด้วยระบบความดันสูง

1. สามารถบังคับและทยอยผลผลิตได้ตามที่ต้องการ โดยเฉพาะในช่วงที่สับปะรดมีราคาแพง
2. ระบบการยิงน้ำ สามารถยิงสูงขึ้นไปประมาณ 30 เมตร เพื่อดึงไนโตรเจนในอากาศลงมากับฝอยน้ำ ซึ่งไนโตรเจนจะไปเพิ่มความเขียวเข้มของสับปะรดได้ต้นที่สมบูรณ์ และใช้ปุ๋ยไนโตรเจนน้อยลง

2) การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง

“ ซื้อปุ๋ยเคมีก็ราคาแพง แถมได้ธาตุอาหารที่ไม่ต้องการมาด้วย ทำให้เปลืองเงินโดยใช่เหตุ ” จากแนวคิดนี้คุณวิสูตร วิทยานันท์ จึงหันมาศึกษาที่จะผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เริ่มแรกโดยการใช้เครื่องโม่ที่ผสมอาหารวัวมาดัดแปลง

กลไกการทำงาน คือ การเปลี่ยนลูกปืนขับกำลัง ใช้ใบพัดปัดบน เปลี่ยนไดให้ได้ขนาด 3 กิโลวัตต์ ซึ่งค่าใช้จ่ายอยู่ที่ประมาณ 36,000 บาท สามารถผลิตปุ๋ยได้วันละ 20 - 23 ตัน และความเป็นนักคิด และนักทดลอง จากประสบการณ์การปลูกสับปะรดมามากกว่า 20 ปี ทำให้คิดค้นสูตรปุ๋ยที่ตรงกับความต้องการของสับปะรดและลดต้นทุนการผลิต มาใช้เอง เช่น สับปะรดต้องการแมกนีเซียมเพื่อช่วยในการสังเคราะห์แสง ทำให้ต้นสับปะรดไม่เหี่ยวทนแล้งได้ดี จึงจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยสูตร 15-5-20 + แมกนีเซียม 10% ซึ่งในท้องตลาดไม่มีจำหน่าย สามารถผสมใช้เอง

นอกจากนี้ การผสมปุ๋ยใช้เองยังเลือกวัสดุฟิลเลอร์ที่เหมาะสมกับสับปะรดได้ โดยเลือกใช้โดโลไมต์ (แคลเซียม 20%) เป็นวัสดุผสมซึ่งช่วยปรับสภาพดินที่สับปะรดต้องการได้อย่าง และมีการจัดจำหน่ายให้ แก่สมาชิกกลุ่มทำสวนอ่วนน้อย และเกษตรกรทั่วไปที่ต้องการ

ผลตอบแทนการผสมปุ๋ยใช้เอง

โดยการใช้เครื่องโม่นำมาดัดแปลง ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย ประหยัดเวลา ประหยัดแรงงาน ข้อสำคัญ คือ ได้ปุ๋ยที่มีคุณภาพตามที่พืชต้องการมาใช้

3. การปลูกแถวคู่

จากการทดลองปลูกมาทุกรูปแบบ คุณวิสูตร วิทยานันท์ พบว่าการปลูกแถวคู่ให้ผลดีที่สุด เพราะง่ายต่อการบริหารจัดการ เช่น ใส่ปุ๋ย บังคับผล เก็บเกี่ยว และลดความสูญเสียที่ไม่จำเป็น โดยทำการปลูกแถวคู่ หรือจำนวน 4 แถว จะให้จำนวน 10,000 หน่อ/ไร่

ผลตอบแทนการปลูกสับปะรดแบบแถวคู่

สามารถทำให้ได้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่สูงถึง 10 ตัน/ไร่

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1) ไม่ย่อท้อต่อความยากจนและนำปัญหาครอบครัวในวัยเด็กให้เป็นอุปสรรต่อการพัฒนาตนเอง แต่สร้างกำลังใจให้กับตนเองมีความมุมานะในการทำงานว่าอนาคตจะไม่เป็นแค่ลูกจ้างแต่ต้องมีกิจการของตนเองให้ได้นั่นคืออาชีพการเกษตรที่มั่นคง

2) การศึกษาดูงานบ่อยๆ ทำให้รู้มากกว่าคนอื่นๆ สามารถนำความรู้มาต่อยอด แล้วนำประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

- ระบบการให้น้ำโดยการเลียนแบบธรรมชาติ (ฉีดพ่นสปริงเกอร์ให้น้ำขึ้นสูงและละอองน้ำฝอยที่สุด) เป็นวิธีการที่จะลดต้นทุนการผลิตที่ดีที่สุดในการปลูกสับปะรด
- การผลิตปุ๋ยใช้เอง สูตร 15-5-20 ลดต้นทุนการผลิต

3) การส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม กลุ่มต้องชัดเจนเป็นรูปธรรมและเข้มแข็ง การจะประสบความสำเร็จได้ทุกคนต้องร่วมมือกัน มีการประชุมและวางแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เช่น กลุ่มผู้ปลูกสับปะรด กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ย

4) การพัฒนาตนเองและผู้อื่นไปพร้อมๆ กันอยู่เสมอ โดยการให้ความรู้ ฝึกอบรมและการนำสมาชิกในหมู่บ้านศึกษาดูงาน

- ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตผลไม้ตามระบบ GAP สามารถใช้สารเคมีได้แต่ต้องใช้ตามหลักวิชาการ สารเคมีไม่ตกค้างในผลผลิต

➢ ทำแปลงสาธิตการผลิตสับปะรด เพื่อให้เกษตรกรได้รู้ ได้เห็น วิธีปฏิบัติจริง ทำอย่างไรจึงประสบความสำเร็จ

➢ ส่งเสริมวิชาการทางการเกษตรอื่นๆ เช่น การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การเลี้ยงปลา

5) สนับสนุนปัจจัยการผลิต สนับสนุนทุน สนับสนุนความรู้

6) การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี และเป็นผู้ประสานงานที่ดี เช่น ประสานหน่วยงานต่างๆเพื่อของบประมาณศึกษาดูงานให้สมาชิกกลุ่ม

แนวคิดในการทำงาน

การศึกษาดูงานบ่อยๆ ทำให้รู้มากกว่าคนอื่นๆ สามารถนำความรู้มาต่อยอด แล้วนำประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

หลักคิดในการประกอบอาชีพ

อยู่อย่างพอเพียง ไม่ฟุ่งเฟ้อ สามารถพึ่งพาตนเองได้

การปลูกสับปะรดแถวคู่

การให้ความรู้แก่คณะศึกษาดูงาน

การประชุมหารือประสานงานกับหน่วยงาน

การผสมปุ๋ยใช้เองเพื่อลดต้นทุนการผลิต

ที่มาของข้อมูล (ผู้ถอดองค์ความรู้)

ชื่อ – นามสกุล นายมลศักดิ์ พงศ์สุพัฒน์ **ตำแหน่ง** เกษตรอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์

หน่วยงาน สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชื่อ – นามสกุล นายเจริญ จักขุจันทร์ **ตำแหน่ง** นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

หน่วยงาน สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์